

Львовський Ч. З.

старший викладач кафедри дизайну
та основ архітектури

Львовська С. Ч.

студентка – бакалавр

Національний університет
«Львівська політехніка»

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНОГО ВИРІШЕННЯ СЕРЕДОВИЩА ДИТЯЧИХ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотація. Розкриваються художньо-образні аспекти формування предметного середовища дитячих дошкільних закладів, на основі яких створено їхню сучасну модель середовища. Виділено ряд теоретичних принципів для формування художньо – образного середовища.

Ключові слова: художньо-образне вирішення, дитячі дошкільні заклади, сучасна модель, предметне середовище.

Аннотация. Львовский Ч. З., Львовская С. Ч. Сравнительный анализ моделей художественно-образного решения среды детских дошкольных заведений. Раскрываются художественно-образные аспекты формирования предметной среды детских дошкольных учреждений, на основе которых создана их современная модель среды. Выделен ряд теоретических принципов для формирования художественно-образной среды.

Ключевые слова: художественно-образное решение, детские дошкольные учреждения, современная модель.

Summary. Lvovsky Ch. Z., Lvovska S. Ch. The comparative analysis of models of the art-shaped decision of the environment of children's preschool institutions. Uncover the artistic and imaginative aspects of substantive environmental kindergartens on the basis of which the present model pre-school environment. A number of theoretical principles to create art – figurative environment.

Keywords: art and creative solutions, pre-school institutions, the current model, the subject environment.

Постановка проблеми. Розвиток середовища дитячих дошкільних закладів (далі ДДЗ) та проектної культури в цілому відбувається в умовах бурхливого розвитку соціального прогресу, світоглядної орієнтації та кардинального перегляду цивілізаційних стратегій та зміни ціннісних орієнтирів. Середовище дитини набуває нової сутності на користь комплексного художньо-образного рішення, концепції загального простору з урахуванням особливостей анатомічної будови дитини її психологічного розвитку та специфіки художньо-естетичного виховання. Дитина в цьому середовищі повинна відчувати себе володарем навколишнього світу, перевіряти себе, свої можливості в ньому і його властивості на собі. Проблематика середовища та дизайну меблів розглядається в контексті функціональних, гігієнічних, конструктивно-технологічних та естетичних вимог. Обладнання середовища в основному формується на принципах уніфікації і стандартизації що приводить до скорочення різноманіття їх предметних форм, художньо-естетичних якостей. Архітектура дитячих закладів в своїй більшості є лише прямим відображенням функціонально-технологічних схем. В цьому плані актуальною стає необхідність теоретичного осмислення проблематики формування предметного середовища дитячих дошкільних закладів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Формування середовища дитячих дошкільних закладів та їх обладнання в контексті художньо-естетичних аспектів, їх художньо-образного вирішення не знайшло широкого відображення у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях. Окремі аспекти проблематики дитячого середовища розглянуті в роботах: Каракіс І.Й., Черепакіної А.Н., Шиловой І.Н., Белова А.А., Янова В.В., Блохіна Н. Б., Вихрова Л.Т., Давидова Г. М., Мигала С.П., Мухіної В.С. Степанова Н.Н., Айсмен Л.У. та інших [1-4,11,12].

Проблематика психолого-педагогічних аспектів виховання та формування світогляду дитини досліджувалась Виготським Л.С., Салміною Н. Г., Гамезо М.В., Мухіною В.С., Обуховою Л.Ф., Єфімкіною Р.П., та іншими фахівцями [5-10].

Як показує практика інтер'єри громадських будинків для дітей дошкільного віку адаптованих до особливостей психології їхнього сприйняття, педагогічного процесу, практично, не існує.

На сьогоднішній день у нормативній документації з архітектури дитячих дошкільних закладів (ДБН В.2.2-4-97 “Будинки і спорудження дитячих дошкільних закладів”), не обумовлюються вимоги щодо їх художньо-образного вирішення. Вихователі і психологи знають особливості психології дитини та дитячого сприйняття, але не мають досвіду і навичок у галузі архітектури і дизайну; архітектори як фахівці володіють знаннями щодо засобів виразності, але не мають науково обґрунтованих рекомендацій по візуальному сприйняттю дітьми предметного середовища.

Мета дослідження. Визначити закономірності формування художньо-образного середовища дитячих дошкільних закладів та проаналізувати шляхи їх за-

Надійшла до редакції 02.04.2012

стосування в дизайні. Розглянути різні аспекти сприйняття дитиною предметного середовища.

Виклад основного матеріалу. Формування гармонійного предметно-просторового середовища ДДЗ вимагає від дизайнера глибоких знань та професійного підходу до розробки дизайн-проекту та його реалізації. Обізнаність з проблематикою та тенденціями в дизайні дитячого середовища в поєднанні з функціонально-технологічними вимогами та художньо-образними прийомами їх вирішення дозволяє дизайнерові створювати і реалізовувати власні проектні задачі.

Дошкільний вік дитини – це період зародження уяви. Найбільш сильно вона виявляється в іграх, особливо, коли дитина вживається у роль. Уява в цьому віці не відзначається багатством і силою, проте вона досить жива, деякою мірою обмежена, повністю виключає критичність і не завжди пов'язана з дійсністю. В цьому віці дитина легко поєднує у своїй примітивній уяві несумісні властивості та якості, вкладаючи їх в один предмет. Саме ця риса дитячої уяви містить у собі велику небезпеку розвитку навички до брехні – спочатку зовсім несвідомої та безкорисливої, але за відсутності достатнього контролю зі сторони дорослих така навичка може перетворитися на викривлення істини з корисливою метою. Інтерес дитини до оточуючого середовища виражається дуже цікавим феноменом «повних кишень»: дитина збирає все, що їй подобається. У цьому виявляється прагнення дитини ближче пізнати все, що її оточує щоб мати його «під рукою».

Було проведено обстеження дитячих садочків м.Львова. За результатами аналізу предметного середовища їх елементів виявлено ряд недоліків. Художньо-образне вирішення цих об'єктів в своїй більшості не відповідають функціональному призначенню. Відсутнє архітектурно-художнє оформлення фасадів, що вказує на їх приналежність до дитячих закладів. Головні входи не виділені і, практично, не оформлені. Сходи запроєктовані відповідно до антропометричних характеристик дорослих людей і незручні за розмірами для дітей.

Функціональне зонування носить формальний характер. Меблі – типові, стаціонарні, квадратні чи прямокутних форм. У відповідності з антропометричними характеристиками дітей їх складно застосовувати в іграх (через велику вагу і форми, що не сприяють створенню інваріантних композицій).

Колористичне вирішення приміщень ДДЗ носить безсистемний, непродуманий характер. Картини у дитячому садку розташовані на рівні очей дорослих, а дитячі творчі роботи – у полі зору дітей. Таким чином, внаслідок спостереження за недосконалими зображеннями, відбувається гальмування дитячого розвитку.

Таким чином, на сьогоднішній день середовище існуючих дитячих дошкільних закладів в своїй більшості не відповідає психолого-педагогічним вимогам та особливостям сприйняття предметного середовища дитячого садка очима дитини.

Проведено тестування дітей дошкільного віку, з метою одержання основних вимог, пропонує до формування образу дитячого садка безпосередніми

“замовниками” об'єкту – дітьми. Дітям різних вікових груп було запропоновано різні форми предметів та кольори за допомогою яких вони повинні були намалювати свій дитячий садок. За результатами проведеного аналізу робіт отримана думка безпосередніх учасників процесу – дітей. Виявлено яке матеріальне середовище вони хочуть бачити і відчувати навколо себе, що їм близьке, зрозуміле і цікаве в різних вікових групах. Виділені і проаналізовані основні художньо-образні аспекти і особливості дизайну необхідні для створення гармонійного середовища дитячих дошкільних закладів. Вони розподіляються на предметні (функціональні, морфологічні, естетичні) і художні. Морфологічні принципи містять у собі: структурність, образність, цілісність, гнучкість. До естетичних принципів входять: контрастність, домірність, ритмічність. Окремо виділяємо інформативність. Кожен виділений нами принцип формування образу дитячого садка розкриває певні поняття.

Художньо-образне вирішення дитячого середовища нами також розглядається через призму сприйняття дітьми кольору і форми. Зокрема – виявлення нижньої частини будинку, акцентування головних входів, кольорове і композиційне рішення фасадів, інтер'єрів відповідно до проєктованого образу дитячої споруди.

В результаті проведення експерименту можна виділити основні особливості сприйняття дитиною предметного середовища:

- Діти акцентують увагу на чітких, зрозумілих, простих формах.
- Для дитячого сприйняття оптимальні невеликі за формою об'єкти розташовані на рівні очей дитини.
- Пропоновані дитячій увазі зображення повинні нести в собі запас інформації, необхідний для даного віку.
- Всі об'єкти, що оточують дитину, повинні мати високий ступінь естетичної цінності.
- У полі зору дитини, на тлі нейтрального фонового середовища, повинна бути невелика кількість елементів – акцентів.
- Предметно-просторове середовище дитини повинно постійно змінюватись та трансформуватись, бути гнучким, забезпечувати свободу пересування.

“Перший крок” до формування предметного середовища ДДЗ – створення його художньо-образного вирішення на основі функціонально-технологічних вимог та перцептивному образі громадського будинку дитини. В цьому плані нами пропонується три основних художньо-образних рішення дитячого садка: казкове, абстрактне, асоціативне.

Авторами розроблена цілісна модель художньо-образного вирішення середовища ДДЗ. Акцентована увага на використанні в дизайні середовища ДДЗ пластичних природних форм. Пластична форма об'єктів інтер'єру може асоціюватися із шапкою гриба – мухомора, та іншими природними формами; вікна споруд – круглої форми, оскільки діти надають перевагу нестандартним вікнам.

Висновки. На сьогоднішній день, в умовах демографічного росту питання створення предметно-просторового середовища для дітей дошкільного віку

адаптованого до особливостей дитячого сприйняття і педагогічної спрямованості являється актуальним.

В основу створеної нами теоретичної моделі художньо-образного середовища дитячих дошкільних закладів закладено архітектурно-дизайнерські та художні принципи. Ці принципи виступають базою для розкриття основних художньо-образних аспектів формування дитячих дошкільних закладів. Особливе значення при цьому відводиться формуванню його перцептивного образу.

Перспективи подальших досліджень. Подальше дослідження проблеми формування художньо-образного рішення будинку дитячого дошкільного закладу передбачає впровадження сформованих авторами теоретичних принципів. Планується продовжити дослідження вже сформованого типу архітектурно – художнього образу дитячого садка. Можливий також пошук кольорів із врахуванням колоротерапії.

Література:

1. Белов А.А., Янов В. В. Художественное конструирование мебели.-М.: Лесная промышленность. 1985.-216 с.
2. Блохина Н.Б., Вихрова Л.Т., Давыдова Г.М. Детские дошкольные учреждения.-М.: Стройиздат, 1971.-191 с.
3. Черепахина А.Н. Шилова Н.Н. Детская мебель в квартире.- М.:Лесная промышленность, 1964.-120 с.
4. Мигаль С.П. Проектирование мебели: Навчальний посібник. – Львів:Світ,1999.-216 с.
5. Салмина Н.Г. Психологическая диагностика развития младшего школьника [Текст] / Н.Г. Салмина, О.Г. Филимонова. – М.,МГППУ, 2006.-210 с.
6. Мухина В. С Возрастная психология. Феноменология развития [Текст] / В.С. Мухина. – М.: Издательский центр «Академия», 2006.- 608с.
7. Обухова Л. Ф. Детская (возрастная) психология [Текст] / Л. Ф. Обухова. – М., Российское педагогическое агентство. 1996, – 374 с.
8. Ефимкина Р. П. Детская психология: Методические указания. [Текст] /Р. П. Ефимкина. — Новосибирск: Научно-учебный центр психологии НГУ, 1995.-149 с.
9. Выготский Л. С. Орудие и знак в развитии ребенка [Текст] / Л.С. Выготский. – М.: Педагогика, 1984.—400 с.
- 10.Гамезо М.В, Возрастная и педагогическая психология: [Текст] / М.В. Гамезо, Петрова Е.А., Орлова Л.М. – М.: Педагогическое общество России, 2003. – 512с.
- 11.Айсмен Л. Дао цвета /Пер. с англ. Т.Новиковой. – М.: Изд-во ЭКСМО, 2005. -176с.
- 12.Степанов Н.Н. Цвет в интерьере – К.: «Вища школа», 1985. -184 с.